

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 16.12.2008
KOM(2008) 865 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

En opdateret strategiramme for europæisk samarbejde på uddannelsesområdet

{SEK(2008) 3058}

{SEK(2008) 3059}

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

En opdateret strategiramme for europæisk samarbejde på uddannelsesområdet

(EØS-relevant tekst)

1. INDLEDNING

Bedre kvalifikationer på baggrund af bedre uddannelsessystemer er et væsentligt led i den strategi, EU har lagt for at møde kommende udfordringer, såsom den stadig ældre befolkning, og for at skabe vedvarende vidensbaseret vækst og arbejdspladser af høj standard – to mål, som har en central placering i Lissabonstrategien. Viden, kvalifikationer og kompetencer er afgørende for den enkeltes chancer for at få succes på arbejdsmarkedet og spille en aktiv rolle i samfundet, og desuden for sammenhængskraften i samfundet og for erhvervslivets og hele samfundsøkonomiens konkurrenceevne og innovative kapacitet.

Som det fremgår af initiativet "Nye kvalifikationer til nye job", der blev offentliggjort sammen med dette års Lissabonpakke, vil ændringerne på arbejdsmarkedet kræve en opgradering af såvel befolkningens kvalifikationer som af politikkerne til udvikling af kvalifikationer, så de bedre svarer til behovene på dagens og fremtidens arbejdsmarked. Dette vil kun kunne ske, hvis livslang læring bliver en realitet, og ikke kun et slogan, og borgerne bliver i stand til at tilegne sig kvalifikationer i en tidlig alder og opdatere dem hele livet igennem; og hvis uddannelsessystemerne bliver mere lydhøre over for forandringer og mere åbne over for verden omkring dem.

EU's medlemsstater og Kommissionen har arbejdet tæt sammen for at støtte nationale reformer af uddannelsessystemerne gennem arbejdsprogrammet for uddannelse og erhvervsuddannelse 2010. Under hensyn til medlemsstaternes meget forskellige udgangspunkter har de - ud fra fælles indikatorer og benchmarks og i overensstemmelse med de integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse - ved hjælp af den åbne koordinationsmetode arbejdet hen imod en række fælles målsætninger, der tager sigte på at øge investeringerne i menneskelig kapital gennem bedre uddannelse og kvalifikationer og at fremme innovation og iværksætterkultur¹. Den nuværende samarbejdsramme, der blev vedtaget af Rådet (uddannelse) i 2001/02, nærmer sig sin afslutning, og tiden er således inde til at gøre status over situationen og rette blikket fremad.

På baggrund af omfattende konsultationer af medlemsstaterne og andre aktører i 2008 bliver der i denne meddelelse fokuseret på langsigtede strategiske mål, der kan tjene som retningslinjer for det politiske samarbejde indtil 2020. Målene afspejler betydningen af uddannelse i Lissabonstrategien og den fornyede sociale dagsorden.

¹ Retningslinje 23, 24, 8 og 15.

Endvidere redegøres der i meddelelsen for de mest presserende opgaver, der bør have førsteprioritet i begyndelsen af den kommende periode, 2009-2010. Dette vil sammen med forbedrede arbejdsmetoder betyde, at der kommer større fokus på gennemførelsen, og at den nye ramme bliver mere fleksibel, så det bliver muligt at gøre noget ved de gammelkendte svagheder, samtidig med at der åbnes op for et samarbejde om politikker relateret til nye udfordringer. Der gives også mulighed for i lyset af de opnåede resultater at ændre fokus på et senere tidspunkt, så der kan tages hensyn til nye spørgsmål, efterhånden som de dukker op i politikdialogen, og målsætningerne, benchmarkene og rapporteringsmekanismerne kan blive tilpasset i nødvendigt omfang i lyset af de beslutninger, der træffes om den fremtidige strategi for vækst og beskæftigelse efter 2010.

På dette tidspunkt, hvor EU forsøger at minimere virkningerne af den aktuelle økonomiske recession og udstikke kursen for fornyet vækst, er det helt afgørende, at viljen til at investere i uddannelse ikke svækkes, og at investeringerne er tilstrækkelige og effektive. Samtidig vil det ved hjælp af passende foranstaltninger være muligt at overvinde de seneste chok og skabe grundlag for, at kommende udfordringer kan imødeses med ro i sindet.

2. HVOR STÅR VI?

2.1. Resultater og udfordringer

Ansvar for uddannelse ligger hos medlemsstaterne. EU's rolle er at støtte forbedringer af de nationale uddannelsessystemer ved hjælp af komplementære instrumenter på EU-plan, gensidig læring og udveksling af god praksis.

Samarbejdet om uddannelsespolitikker har bidraget til at støtte nationale reformer af systemerne for livslang læring og kompetenceudvikling, modernisering af videregående uddannelser og udvikling af EU-instrumenter, der tilstræber kvalitetsforbedringer og gennemsigtighed i kompetencer og fremmer mobilitet i forbindelse med uddannelse. Men fremskridtene varierer betragteligt mellem medlemsstaterne og er utilstrækkelige på en række centrale områder. Det er derfor nødvendigt at styrke virkeliggørelsen af målene. Som det fremgår af figur 1, vil de fleste af de benchmarks, Rådet opstillede for 2010, ikke blive nået. Benchmarkene for matematik, naturvidenskab og teknologi (MNT) blev nået i 2003, mens resultaterne ikke er tilstrækkelige til, at benchmarkene kan nås med hensyn til at nedbringe antallet af unge med kort skolegang, øge antallet af unge, der får en studentereksamen eller en anden ungdomsuddannelse, og få flere voksne inddraget i livslang læring. Resultaterne for personer med ringe læsefærdigheder er endda blevet dårligere².

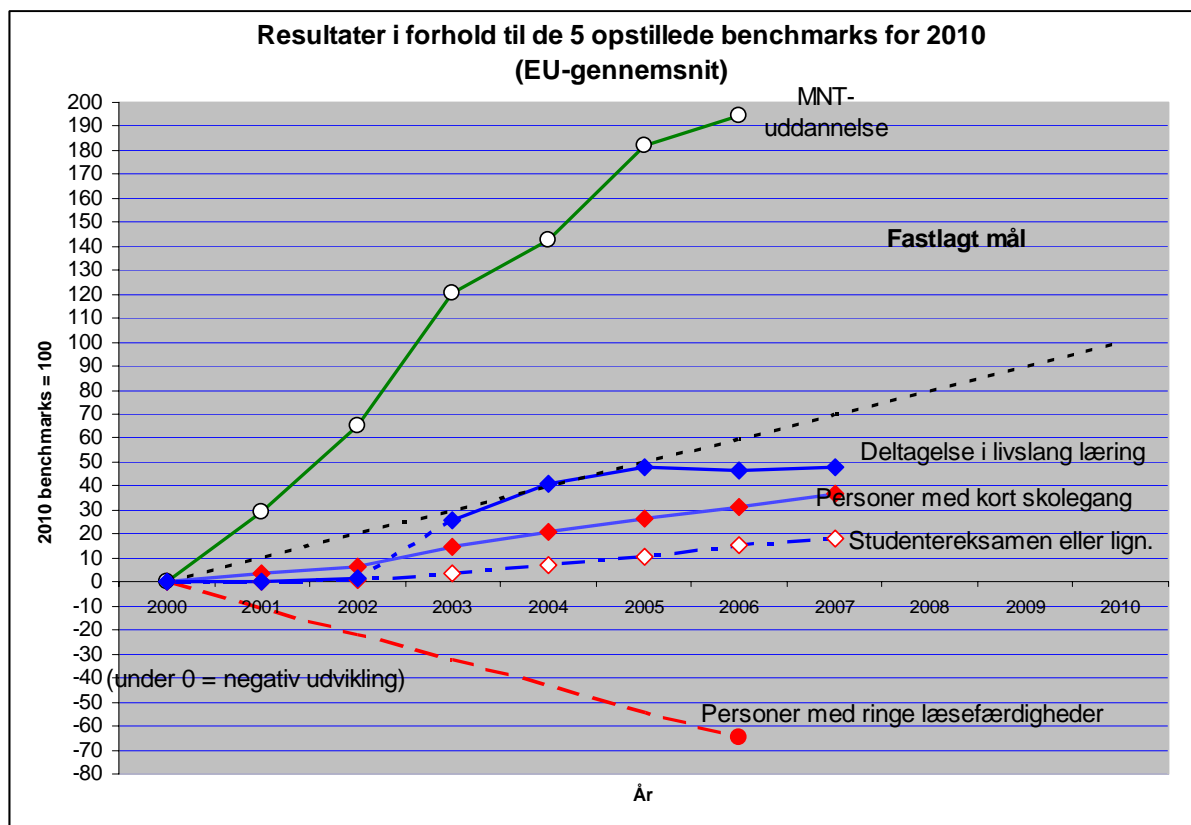
På forårstopmødet i 2008 opfordrede Det Europæiske Råd derfor indtrængende medlemsstaterne til at træffe konkrete foranstaltninger med henblik på kraftigt at reducere antallet af unge, der ikke kan læse ordentligt, og antallet af unge, der forlader skolen i utide, og forbedre uddannelsesniveaut for lærende med indvandrerbaggrund eller fra dårligt stillede grupper, at få flere voksne i gang med en

² EUT C 86 af 5.4.2008, s. 1. SEK(2008) 2293.

almen uddannelse eller en erhvervsuddannelse og i højere grad lette den geografiske og erhvervsmæssige mobilitet³.

³ Det Europæiske Råds konklusioner, marts 2008, punkt 15.

Figur 1: Resultater i forhold til de 5 opstillede benchmarks for 2010 (EU-gennemsnit)⁴

2.2. De europæiske uddannelsessystemer i et globalt perspektiv

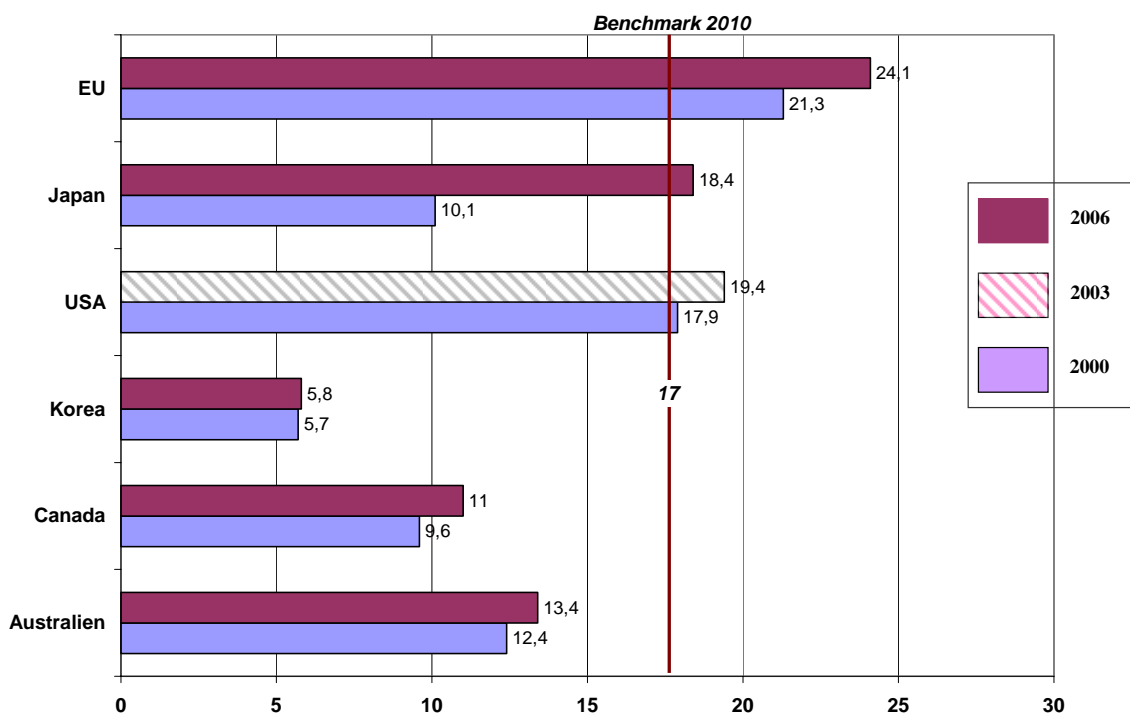
Set i et bredere perspektiv tåler EU's resultater på uddannelsesområdet i det store og hele sammenligning med de bedste i verden. Sammenligninger med andre OECD-lande afslører dog, at EU halter en hel del bagefter, både på grundskoleniveau og hvad angår de videregående uddannelser.

Mest bemærkelsesværdige er PISA-resultaterne for læsefærdighed (15-årige), der viser, at EU som helhed betraget har en stigende andel af personer med ringe læsefærdigheder. Af figur 2 fremgår det, at andelen af svage læsere i Sydkorea, Canada og Australien er relativt stabil og ligger langt under EU-gennemsnittet. Indvandrere – der klarer sig dårligt i denne disciplin i EU⁵ – klarer sig væsentligt bedre i Canada og Australien. Figur 3 viser, at nogle EU-medlemsstater er på niveau med de bedste i verden. Men i betragtning af de dårlige resultater i nogle medlemsstater er der på EU-plan tale om en stor udfordring.

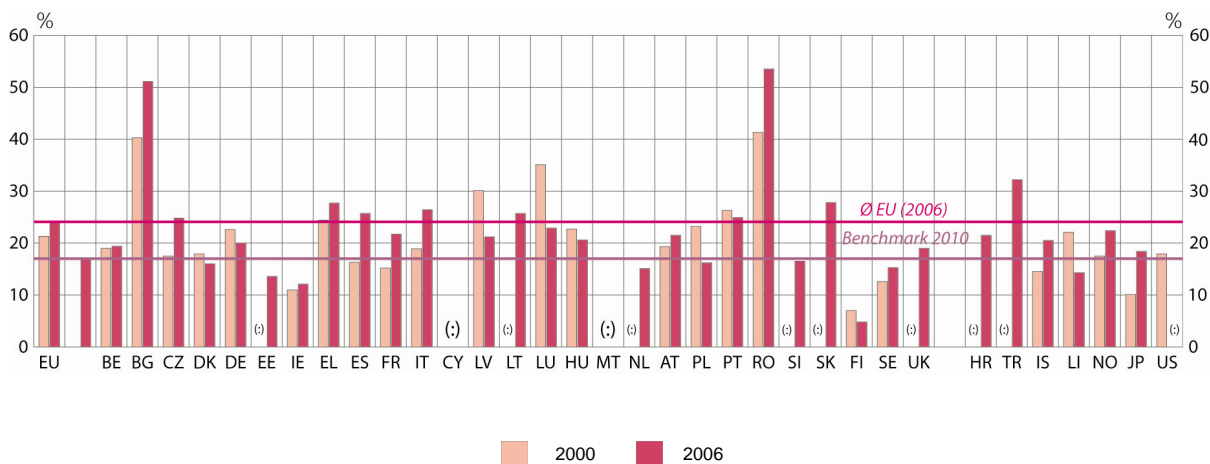
⁴ Seneste data for personer med en videregående uddannelse i matematik, naturvidenskab eller teknologi og for personer med ringe læsefærdigheder: 2006. Andet: 2007.

⁵ KOM(2008) 423.

Figur 2: Personer med ringe læsefærdigheder (15-årige) på PISA-skalaen over læsefærdigheder i EU og udvalgte tredjelande i 2000 og 2006 (Kilde: OECD)

Figur 3: Personer med ringe læsefærdigheder (15-årige) på PISA-skalaen over læsefærdigheder i EU i 2000 og 2006 (Kilde: OECD)

Desuden har mange af EU's største konkurrenter en højere andel af personer med videregående uddannelser. Gennemsnittet i EU for de 25-64-årige er 23 % sammenlignet med 40 % i Japan, 39 % i USA, 32 % i Australien og Korea og 27 % i New Zealand.

Endelig er der, til trods for at der er stor fokus på investeringer på uddannelsesområdet i EU, mange lande uden for Europa, der investerer langt mere i videregående uddannelse, end tilfældet er i EU; især investeres der langt flere private

midler. De private investeringer (0,23 % af BNP i EU) er langt højere i både Japan (0,76 %) og USA (1,91 %)⁶.

Disse sammenligninger viser, at hvis EU skal virkeliggøre sin ambition om at blive den førende vidensbaserede økonomi i verden, er det nødvendigt at forbedre resultaterne på disse områder.

3. LANGSIGTEDE STRATEGISKE MÅL OG UMIDDELBARE PRIORITEREDE OPGAVER: HØJNELSE AF KVALIFIKATIONSNIVEAUET VED HJÆLP AF LIVSLANG LÆRING

På baggrund af konsultationerne foreslår Kommissionen, at det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet i årene frem mod 2020 bør tage sigte på fire strategiske mål.

- **Livslang læring og mobilitet blandt de lærende** skal blive en realitet.
- Uddannelsesudbuddet og resultaterne skal **effektiviseres og have et kvalitativt løft**.
- **Alle skal have mulighed for at tage aktivt del i samfundet**.
- **Innovation og kreativitet, herunder etablering af egen virksomhed**, skal fremmes på alle uddannelsesniveauer.

Virkeliggørelsen af disse mål bør ske i kraft af en fælles politik på tværs af systemerne som helhed (skoler, videregående uddannelser, erhvervsuddannelser og voksenundervisning). Livslang læring er således et grundlæggende princip for tilgangen til virkeliggørelsen af alle ovennævnte mål.

Mens disse strategiske mål skal udgøre grundlaget for politiksamarbejdet i perioden 2009-2020, bør der opstilles mere konkrete mål for den prioriterede indsats i blokke på kortere sigt. I nedenstående afsnit 3.1-3.4 redegøres der mere indgående for de langsigtede strategiske mål, og der fremsættes forslag til relevante prioriterede opgaver for 2009-2010.

3.1. Strategisk mål: Livslang læring og mobilitet blandt de lærende skal blive til virkelighed

Livslang læring omfatter læring i alle aldre (fra førskole til efter pensioneringen) og i alle sammenhænge, dvs. både formel, ikke-formel og uformel læring. Medlemsstaterne enedes om inden udgangen af 2006 at have sammenhængende og omfattende nationale strategier for livslang læring på plads.

Gennemførelsen af sådanne strategier er fortsat en udfordring. Der er blevet gjort fremskridt som følge af den europæiske referenceramme for kvalifikationer⁷, der fik sat skub i udviklingen af nationale referencerammer i mange lande og bl.a. fik flyttet fokus over på læringsresultaterne (dvs. hvad en lærende ved, forstår og kan) i stedet

⁶ SEK(2008) 2293, s. 69, 89 og 148.

⁷ EUT C 111 af 6.5.2008, s. 1.

for på selve læringsprocessen. Den europæiske referenceramme for kvalifikationer gør kvalifikationerne mere gennemsigtige, hvilket betyder, at lærende og arbejdstagere vil få lettere ved at tage ophold i udlandet, ligesom de vil få lettere adgang til livslang læring.

Der venter dog et stort stykke arbejde med at skabe fleksible passager i uddannelsessystemerne, f.eks. ved at sørge for bedre overgangsmuligheder mellem erhvervsuddannelse og efteruddannelse på den ene side og videregående uddannelse på den anden, åbne universiteterne for ikke-traditionelle lærende eller indføre ordninger for validering af ikke-formel læring. Læring skal være attraktiv og tilgængelig for alle borgere uafhængigt af alder, uddannelsesniveau, beskæftigelse eller social status. Der er behov for bedre koordinering mellem forskellige uddannelsessektorer, større engagement fra samfundets institutioner (herunder bæredygtige finansieringsmodeller) og partnerskab med alle interessenter.

De lærendes mobilitet på tværs af landegrænserne er vigtigt i et livslangt læringsperspektiv og for at forbedre borgernes beskæftigelsesegnethed og omstillingsevne. Gennem evalueringer af EU's programmer har det vist sig, at mobilitet nedbryder skranke mellem mennesker og grupper af mennesker, gør fordelene ved europæisk medborgerskab mere håndgribelige og hjælper folk til at blive mere omstillingsparate og åbne for mobilitet, når de træder ind på arbejdsmarkedet. Lærendes mobilitet hen over grænserne bør blive en regel snarere end en undtagelse som i dag. For at opnå dette er der behov for, at alle aktører fornyer deres engagement i sagen, og for at det bliver muligt at tilvejebringe finansiering på et bredere grundlag.

Emner for den prioriterede indsats i 2009-2010

Medlemsstaterne og Kommissionen bør koncentrere indsatsen om en bedre gennemførelse af:

- **Strategier for livslang læring:** Gennemførelsen af nationale strategier for livslang læring afsluttes, med særlig vægt på validering af ikke-formel og uformel læring og vejledning.
- **Den europæiske referenceramme for kvalifikationer:** Alle nationale kvalifikationsordninger knyttes sammen med den europæiske referenceramme for kvalifikationer inden udgangen af 2010, og det tilstræbes at anvende en tilgang baseret på læringsresultater i forbindelse med standarder og kvalifikationer, bedømmelses- og evalueringsprocedurer, meritoverførsler, læseplaner og kvalitetssikring.

Medlemsstaterne og Kommissionen bør fokusere på at etablere et samarbejde om politikker vedrørende:

- **Udvidelse af lærendes mobilitet:** Samarbejde med henblik på at nedbryde hindringer og udvide mulighederne for lærendes mobilitet i Europa og på verdensplan, både på videregående uddannelses- og andre uddannelsesniveauer,

herunder fastsættelse af nye mål og tilvejebringelse af nye finansieringsinstrumenter på europæisk og nationalt plan⁸.

3.2. Strategisk mål: Uddannelsesudbuddet og resultaterne skal effektiviseres og have et kvalitativt løft

Det Europæiske Råd har ofte understreget, at uddannelsessystemer af høj kvalitet, som er både effektive og åbne for alle, er afgørende for Europas succes.

Den største udfordring består i at sikre, at alle tilegner sig de grundlæggende færdigheder⁹, samtidig med at der udvikles den ekspertise, som vil sætte EU i stand til at bevare en stærk position inden for videregående uddannelse på verdensplan. Læringsresultater skal på alle niveauer være relevante for den lærende, både i erhvervsmæssig sammenhæng og i privatlivet.

Kvaliteten af lærere, undervisere og andet pædagogisk personale er den skolerelaterede faktor, der påvirker elevernes præstationer mest¹⁰. Når omkring to millioner ældre lærere går på pension i løbet af de næste 15 år, er det nødvendigt, at gøre lærergerningen til et attraktivt karrierevalg¹¹.

Hvis man ønsker resultater af høj kvalitet og på et bæredygtigt grundlag, er det også nødvendigt at se på, hvordan uddannelsessystemerne styres. Uddannelsesinstitutionerne bør have mere selvstyre, bør være mere åbne over for civilsamfundet og erhvervslivet og bør være underlagt effektive kvalitetssikringssystemer.

Høj kvalitet kan kun opnås ved hjælp af effektiv og bæredygtig udnyttelse af ressourcer. Der bør argumenteres stærkere for, at investeringer i almen og erhvervsfaglig uddannelse er helt afgørende for økonomisk vækst og social integration, og der bør fremskaffes yderligere dokumentation til støtte for denne argumentation¹².

Emner for den prioriterede indsats i 2009-2010:

Medlemsstaterne og Kommissionen bør koncentrere indsatsen om en bedre gennemførelse på følgende områder:

- **Sprogfærdigheder:** Borgerne skal kunne kommunikere på to sprog ud over deres modersmål, og derfor skal sprogundervisningen i forbindelse med erhvervs- og efteruddannelse og i voksenundervisningen styrkes, og indvandrere skal have mulighed for at lære værtslandets sprog¹³.
- **Faglig udvikling af undervisere:** Der skal fokuseres på centrale elementer i lærernes grunduddannelse og på at udvide omfanget og kvaliteten af de muligheder, lærere, undervisere og andet pædagogisk personale har for

⁸ Rådets konklusioner af 20.-21.11.2008 om mobilitet blandt unge.

⁹ EUT L 394 af 30.12.2006, s. 10.

¹⁰ KOM(2007) 392.

¹¹ Rådets konklusioner af 15.11.2007 (EUT C 300 af 12.12.2007, s. 6).

¹² KOM(2006) 481.

¹³ KOM(2008) 566.

efterfølgende faglig udvikling, f.eks. for at kunne varetage funktioner som ledere eller vejledere.

- **Styring og finansiering:** Moderniseringsdagsordenen for videregående uddannelse (herunder læseplaner)¹⁴ virkeliggøres, referencerammen for kvalitetssikring af erhvervsuddannelse¹⁵ gennemføres, og der udvikles standarder for personale beskæftiget med voksenundervisning. Anvendelse af politikker og praksis, der er videnskabeligt baserede fremmes¹⁶, idet der navnlig lægges vægt på at tilvejebringe argumenter for, at offentlige og private investeringer er vejen frem.

Medlemsstaterne og Kommissionen bør fokusere på at etablere et samarbejde om politikker vedrørende:

- **Grundlæggende færdigheder i læsning, matematik og naturvidenskab:** Der oprettes en gruppe på højt plan om læse- og skrivefærdigheder, som skal undersøge, hvilke problemer der er baggrunden for skoleelevernes forringede læsefærdigheder¹⁷, og fremsætte anbefalinger til, hvordan læse- og skrivefærdighederne kan forbedres på EU-plan. Det eksisterende samarbejde styrkes for at øge antallet af studerende i matematik og naturvidenskab på de videregående uddannelser og for at styrke undervisningen i naturvidenskab. Medlemsstaterne bør overveje at indføre nationale handlingsplaner for bedre grundlæggende færdigheder, også for voksne.
- **"Nye kvalifikationer til nye job":** Det skal sikres, at evalueringen af fremtidens kvalifikationskrav og de tilsvarende arbejdsmarkedsbehov nyder fuld bevågenhed i forbindelse med planlægningen af ethvert tiltag på uddannelsesområdet.

3.3. Strategisk mål: Alle skal have mulighed for at tage aktivt del i samfundet

Uddannelsespolitikken bør gøre det muligt for alle, uanset alder, køn og social baggrund, at tilegne sig og løbende igennem hele livet at opgradere såvel jobspecifikke kvalifikationer som de grundlæggende færdigheder, der kræves for at kunne komme videre i læringsmæssig henseende og deltage aktivt i samfundet og i den interkulturelle dialog.

På trods af at spørgsmålet om lige muligheder for alle lige fra begyndelsen har stået centralt i den åbne koordinationsmetode for uddannelse og erhvervsuddannelse, er den største og vigtigste udfordring tilbage. Hver sjette elev forlader stadig skolen med et uddannelsesniveau svarende til den undervisningspligtige uddannelse eller mindre. Mange lærende med indvandrerbaggrund klarer sig dårligere i uddannelsessystemet end deres indfødte jævnaldrende. Mens drengene hyppigere dropper ud af skolen og er dårligere til at læse end pigerne, så er der færre piger end drenge, der tager en uddannelse i matematik, naturvidenskab og teknologi. Erfaringen viser, at der er syv gange færre lavtuddannede end højtuddannede voksne, der deltager i efteruddannelse. En lærendes sociale baggrund har stadig stor

¹⁴ KOM(2006) 208.

¹⁵ KOM(2008) 179.

¹⁶ SEK(2007) 1098.

¹⁷ SEK(2008) 2293.

betydning for hans eller hendes muligheder for at få adgang til en uddannelse og klare sig godt, uanset niveau¹⁸. Der er her tale om store udfordringer, der skal findes en løsning på for at fremme den sociale integration og overvinde flaskehalsproblemer i arbejdskraftudbuddet.

Der kan rettes op på uddannelsesmæssige efterslæb ved en god førskoleundervisning med individuel støtte kombineret med en veltilrettelagt indslusning i det almindelige uddannelsessystem.

Uddannelse bør bidrage til at fremme interkulturelle færdigheder, demokratiske værdier, respekten for grundlæggende rettigheder og kampen mod diskrimination og samtidig sætte unge mennesker i stand til at indgå i et konstruktivt samvær med deres jævnaldrende med forskellig baggrund.

Emner for den prioriterede indsats i 2009-2010:

Medlemsstaterne og Kommissionen bør koncentrere indsatsen for at forbedre situationen vedrørende:

- **Kort skolegang:** De præventive foranstaltninger bør styrkes, der bør etableres et tættere samarbejde mellem de almene og de erhvervsfaglige grene af uddannelsessystemerne, og hindringerne for, at unge, der forlader skolen i utide, kan vende tilbage og få en almen eller erhvervsfaglig uddannelse, bør fjernes.

Medlemsstaterne og Kommissionen bør fokusere på at etablere et samarbejde om politikker vedrørende:

- **Førskoleuddannelse:** Alle bør have lige muligheder for adgang, og kvaliteten af uddannelserne og støtten til pædagogerne bør forbedres.
- **Indvandrere:** Der skal udvikles gensidig læring om bedste praksis for uddannelse af børn med indvandrerbaggrund¹⁹.
- **Lærende med særlige behov:** Der skal gøres en indsats for at fremme individuel læring i form af rettidig støtte og velkoordinerede tjenester. Det almindelige uddannelsessystem skal inkorporere særlige tjenester, og der skal sikres adgangsveje til videreuddannelse.

3.4. Strategisk mål: Innovation og kreativitet, herunder etablering af egen virksomhed, skal fremmes på alle uddannelsesniveauer

Innovation og kreativitet er centrale faktorer i en virksomheds udvikling og af altafgørende betydning for Europas evne til at tage kampen op i den internationale konkurrence og sikre en bæredygtig udvikling.

Den første udfordring består i at sikre, at alle har mulighed for at tilegne sig grundlæggende nøglekompetencer såsom at lære at lære og kommunikationsfærdigheder, initiativ og iværksætterånd, it-færdigheder (inkl.

¹⁸ SEK(2008) 2293.

¹⁹ KOM(2008) 423.

mediekendskab²⁰) og kulturel bevidsthed og udtryksevne²¹. Disse kompetencer og anvendelse af ny teknologi – medlemsstaterne bør tilstræbe, at alle skoler får bredbåndinternet inden udgangen af 2010²² – skal komme til udtryk i læseplaner, undervisningsmetoder og opnåede kvalifikationer. Et udbygget samarbejde mellem universiteter og erhvervsliv vil skabe større interesse blandt studerende og forskere for at etablere egen virksomhed.

Den anden udfordring består i at sikre en velfungerende videnstrekant (uddannelse-forskning-innovation). Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi kan inspirere og tilskynde til forandringer med henblik på at opnå det ypperste inden for undervisning og forskning, især ved at opfordre til indgåelse af tværfaglige partnerskaber mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet. Partnerskaber mellem erhvervslivet og forskellige niveauer og sektorer inden for uddannelse og forskning kan bidrage til, at der fokuseres bedre på de kvalifikationer og kompetencer, der efterspørges på arbejdsmarkedet, og på at fremme innovation og iværksætterkultur inden for alle former for læring. Etablering af et europæisk forskningsrum og et landskab af klynger i verdensklasse skulle kunne fremme etableringen af sådanne partnerskaber.

Det europæiske år for kreativitet og innovation 2009 vil bidrage til at løse nogle af de vigtigste opgaver. I forbindelse med udviklingen af samarbejde om konkrete politikker er det nødvendigt at inddrage de relevante internationale organisationer i et samarbejde på EU-plan for at fremme forskning, analyse og udveksling af idéer om, hvordan man måler kreativitet og innovative evner.

Emner for den prioriterede indsats i 2009-2010:

Medlemsstaterne og Kommissionen bør koncentrere indsatsen om en bedre gennemførelse af:

- **Grundlæggende nøglekompetencer:** De grundlæggende nøglekompetencer bliver en integrerende del af læseplaner, bedømmelser og kvalifikationer²³.

Medlemsstaterne og Kommissionen bør fokusere på at etablere et samarbejde om politikker vedrørende:

- **Innovationsvenlige institutioner:** Kreativitet og innovation fremmes ved at udvikle særlige undervisnings- og læringsmetoder (herunder anvendelse af ny it og læreruddannelse).
- **Partnerskab:** Der udvikles partnerskaber mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv, forskningsinstitutioner, kulturaktører og kreative erhverv.

²⁰ KOM(2007) 833.

²¹ EUT L 394 af 30.12.2006, s. 10.

²² Det Europæiske Råds konklusioner, marts 2008, punkt 7. Se også SEK(2008) 2629 og KOM(2007) 833 om mediekendskab.

²³ EUT L 394 af 30.12.2006, s. 10.

4. FORBEDREDE ARBEJDSMETODER FOR DEN FREMTIDIGE ÅBNE KOORDINATIONSMETODE

Den åbne koordinationsmetode for uddannelse og erhvervsuddannelses succes afhænger dels af politisk vilje, dels af dens evne til at understøtte og få reel indflydelse på nationale reformer. Samarbejdet om politikudformning bør være relevant og konkret, producere synlige resultater og nå ud til interessenter og politikudviklere – også på allerhøjeste politiske niveau. Det er af stor betydning at måle de fremskridt, der gøres i retning af aftalte mål.

4.1. Styring og partnerskab

Livslang læring kræver koordinering og opstilling af prioriterede mål og opgaver på tværs af forskellige uddannelsessektorer. Der er blevet lagt særlige politikplaner for skoler²⁴, erhvervsuddannelser²⁵, videregående uddannelser²⁶ og voksenundervisning²⁷. Udveksling af politikker og gennemførelsesarbejde i alle sektorer skal bidrage til virkeliggørelsen af de overordnede strategiske mål.

I dette øjemed bør den eksisterende uformelle gruppe på højt plan om almen og erhvervsfaglig uddannelsespolitik tildeles en mere fremtrædende funktion, så den kan komme til at spille en strategisk rolle i styringen af den åbne koordinationsmetode og i denne sammenhæng: identificere prioriterede indsatsområder og føre tilsyn med arbejdet i alle sektorer; forberede oplæg til politikdrøftelser i Rådet (uddannelse), f.eks. baseret på peer-læring eller revisionstiltag; sikre, at der tages behørigt højde for uddannelsessamarbejdet både i den bredere Lissabonproces og i nationale politikker.

Der bør også lægges særlig vægt på i større omfang at inddrage interessenter, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet, som kan bidrage væsentligt til politikdialogen og gennemførelsen. Kommissionen vil arrangere et årligt forum med deltagelse af europæiske interessentorganisationer, og relevante interessenter vil systematisk blive inddraget i peer-læringsaktiviteter.

4.2. Gensidig læring, overførsel af innovation og udvikling af politikker

Gensidig læring er et centralt element i den åbne koordinationsmetode for almen uddannelse og erhvervsuddannelse. Derigennem gives der input til politikinitiativer på EU-plan og støtte til udvikling af politikker på nationalt plan. Det er ligeledes et vigtigt middel for udbredelse og gennemførelse af EU-værktøjer og -instrumenter såsom den europæiske referenceramme for kvalifikationer²⁸ eller anbefalingerne om nøglekompetencer for livslang læring²⁹.

I fremtiden bør sigtet rettes mod at styrke peer-læring, så der fuldt ud tages hensyn til ovennævnte prioriterede opgaver, og virkningen øges på politisk niveau. Det er

²⁴ KOM(2008) 425.

²⁵ Rådets konklusioner om de fremtidige prioriteringer for udvidet europæisk samarbejde om erhvervsuddannelse af 20.-21.11.2008.

²⁶ KOM(2006) 208 og regeringskonferencen i Bologna.

²⁷ KOM(2006) 614; KOM(2007) 558.

²⁸ EUT C 111 af 6.5.2008, s. 1.

²⁹ EUT L 394 af 30.12.2006, s. 10.

nødvendigt, at aktiviteterne baseres på klare mandater, tidsplaner og forventede resultater (f.eks. anbefalinger om foranstaltninger eller håndbøger eller samlinger af eksempler på bedste praksis). Peer-læringen bør være tilstrækkelig fleksibel til at kunne ændres og tilpasses nye spørgsmål og politiktemaer. Der bør udvikles et rullende peer-lærings- og revisionsprogram baseret på nye politikprioriteringer, begyndende med dem, der er fastlagt for 2009-2010.

Derudover vil følgende instrumenter blive brugt:

- Programmet for livslang læring³⁰, til støtte for udvikling, afprøvning, overførsel og gennemførelse af nye strategier og innovation.
- Agenturer, såsom Cedefop og Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut, netværk, såsom Eurydice, og en række ekspertgrupper³¹ samt samarbejde med relevante internationale organisationer til støtte for forskning og analyse.
- Politikdialog med forskellige eksterne partnerlande, som kan frembyde en videre referenceramme og tilføre nye idéer. Denne bør derfor styrkes og knyttes tættere til den åbne koordinationsmetode.

4.3. Bedre rapportering af fremskridt og synlighed

Hvert andet år udarbejder Kommissionen og Rådet i fællesskab en statusrapport på grundlag af medlemsstaternes nationale rapporter, som redegør for de foranstaltninger, de har iværksat for at virkeliggøre de overordnede mål for den åbne koordinationsmetode. Fremtidige rapporter bør fokusere mere indgående på bestemte prioriterede indsatsområder. Det foreslås således, at den næste rapport, der skal forelægges i 2010, skal fokusere på en eller flere af de umiddelbare prioriterede opgaver, der er beskrevet i afsnit 3. De fælles rapporter bør desuden udvides med vurderinger af situationen i de enkelte lande, som siden vil blive brugt i vurderingen af uddannelses- og kvalifikationsdelene i de nationale reformprogrammer under Lissabonstrategien. For nærværende foreslås der ingen ændring i rapporteringsfrekvensen (hvert andet år).

Der bør sættes yderligere ind på at øge bevidstheden på europæisk, nationalt og regionalt plan om den støtte og de muligheder, den åbne koordinationsmetode frembyder på uddannelsesområdet, navnlig med hensyn til prioriterede opgaver og resultater. Der vil blive oprettet et websted med informationer om initiativer til foranstaltninger og konkrete eksempler på god praksis, der er affødt af den åbne koordinationsmetode.

4.4. Indikatorer og benchmarks

De eksisterende fem benchmarks

³⁰ EUT L 327 af 24.11.2006, s. 45.

³¹ Disse omfatter Centret for Forskning i Uddannelse og Livslang Læring (CRELL), Institutet for Teknologiske Fremtidsstudier (IPTS) og ekspertnetværkene for hhv. økonomer (EENEE) og samfundsvidenskabelige forskere med speciale i uddannelse (NESSE).

De indikatorer og benchmarks, der blev indført som led i iværksættelsen af arbejdsprogrammet for uddannelse og erhvervsuddannelse 2010, har vist sig at være nyttige til overvågning og rapportering af fremskridt på EU-plan og til fastlæggelse af retningslinjer for kortlægning af indsatsområder. Tre af disse fem benchmarks (vedr. personer med kort skolegang, personer med studentereksamen eller en anden ungdomsuddannelse og voksnes deltagelse i livslang læring) indgår i de integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse.

Som det fremgår af afsnit 2.1, er der ikke gjort tilstrækkelige fremskridt med hensyn til at nå de fem benchmarks for 2010. Det er derfor vigtigt at fremskynde indsatsen på disse områder. Til dette formål bør medlemsstaterne vedtage nationale mål på de områder, hvor der er fastlagt benchmarks på EU-plan.

Opdatering af benchmarks efter 2010

I perioden frem til 2020 bør samarbejdet om konkrete politikker være understøttet af benchmarks, der helt igennem afspejler de fastlagte langsigtede strategiske mål, og som også afspejler et centralt aspekt i initiativet "Nye kvalifikationer til nye job", nemlig behovet for at opgradere kvalifikationer og beskæftigelsesegnethed i befolkningen som helhed. De fremtidige uddannelsesbenchmarks bør også være tilstrækkeligt fleksible til at tage hensyn til de mål og indikatorer, der vil blive anvendt i EU's strategi for vækst og beskæftigelse efter 2010 - Lissabonstrategien for tiden efter 2010. Det foreslås på baggrund heraf, at Kommissionen og medlemsstaterne bygger videre på erfaringerne med de eksisterende benchmarks og undersøger mulighederne for at udvikle et nyt sæt benchmarks med udgangspunkt i følgende:

- De eksisterende benchmarks revideres og opdateres i det omfang, det er hensigtsmæssigt, f.eks. kunne benchmarkene for personer med ringe læsefærdigheder udvides til at omfatte matematik og naturvidenskab.
- De mål, der blev opstillet af Det Europæiske Råd i 2002 (dvs. deltagelse i førskoleundervisning og adgang til sprogundervisning i en tidlig alder), inddrages i benchmarkkorpuset.
- Der indføres benchmarking om spørgsmål, der er dukket op siden samarbejdets begyndelse, eller som afspejler nye politiske prioriteringer, f.eks. vedr. andelen af personer med videregående uddannelse eller mobilitet blandt lærende.
- Der iværksættes udviklingsarbejde for at opstille nye indikatorer for sammenhængen mellem en persons uddannelsesniveau og beskæftigelsesegnethed og for innovation og kreativitet i uddannelsen, herunder etablering af egen virksomhed.

I overensstemmelse hermed vil Kommissionen foreslå medlemsstaterne, at der indledes en drøftelse af følgende forslag til benchmarks for den fremtidige åbne koordinationsmetode:

4.4.1. Virkeliggørelse af livslang læring og mobilitet

- *Voksnes deltagelse i livslang læring:* Ifølge de eksisterende benchmarks skal 12,5 % af alle voksne (i alderen 25-64 år) deltage i livslang læring. Der er siden 2002 blevet gjort rimelige fremskridt hen imod dette benchmark (med den nuværende udvikling vil benchmarket sandsynligvis blive nået omkring 2017), men situationen er meget uensartet medlemsstaterne imellem. I betragtning af den teknologiske og demografiske udvikling og den aktuelle økonomiske recessions indvirkning på beskæftigelsen er det så meget desto mere presserende at opgradere og opdatere kvalifikationerne i den voksne befolkning. Derfor vil Kommissionen foreslå at hæve benchmarket for voksnes deltagelse i livslang læring til 15 %. Det er også vigtigt, at medlemsstaterne reducerer skævheden mellem lavtuddannede og højtuddannede voksnes deltagelse i livslang læring, og de bør opfordres til at opstille nationale mål i denne henseende.
- *Mobilitet:* Der bør opstilles et nyt benchmark på grundlag af konklusionerne fra Rådet (uddannelse og ungdom) i 2008, hvori der foreslås mål for mobilitet blandt universitetsstuderende, skoleelever, erhvervsuddannelsessektoren og undervisere.

4.4.2. Større effektivitet og højere kvalitet i uddannelsesudbud og resultater

- *Personer med ringe grundlæggende færdigheder:* Som opfølgning på Det Europæiske Råds møde i foråret 2008, hvor medlemsstaterne blev opfordret til at træffe konkrete foranstaltninger til at løse dette problem, vil Kommissionen foreslå, at der indføres et benchmark, i henhold til hvilket andelen af 15-årige med ringe grundlæggende færdigheder (dvs. læsning, matematik og naturvidenskab) bør være mindre end 15 % i gennemsnit, og at der lægges særlig vægt på at reducere de kønsbetingede forskelle. Formålet er at udvide det tidligere benchmark, som kun gjaldt læsefærdigheder, men uden at hæve tærsklen.
- *Sprog:* Kommissionen vil fremsætte forslag om et nyt benchmark, ifølge hvilket mindst 80 % af eleverne i udskolingsklasserne skal have undervisning i mindst to fremmedsprog. Formålet med dette forslag er at imødekomme opfordringen fra Det Europæiske Råd i Barcelona om at sørge for, at eleverne tilbydes undervisning i mindst to fremmedsprog i en tidlig alder. I de senere år er antallet af elever, der modtager sprogundervisning i en tidlig alder, steget kraftigt. I 2000 blev 40 % af eleverne undervist i to fremmedsprog i en tidlig alder. I 2006 (nyeste disponible tal) var andelen steget til 52 %. Hensigten er at tilskynde til, at resultatet forbedres yderligere.
- *Investering i videregående uddannelse:* Kommissionen vil foreslå et nyt benchmark, ifølge hvilket offentlige og private investeringer i et moderniseret videregående uddannelsessystem bør nå op på mindst 2 % af BNP³². Dermed tages der behørigt hensyn til debatten om politikker til modernisering af videregående uddannelsessystemer, der har foregået siden Hampton Court-topmødet i 2005, og det tilstræbes at bringe investeringsniveauerne inden for videregående uddannelse (aktuelt 1,3 % af BNP fra offentlige og private kilder) tættere på de niveauer, der kendetegner de vigtigste konkurrenter, f.eks. USA og

³²

KOM(2005) 152.

Japan, hvor investeringerne (offentlige og private) er på henholdsvis 2,45 % og 1,85 %.

- *Andelen af personer med en videregående uddannelse:* Kommissionen vil foreslå et nyt benchmark, i henhold til hvilket andelen af 30-34-årige med en videregående uddannelse skal være mindst 45 %. Forslaget afspejler den igangværende stigning i andelen af højtuddannede 30-34-årige, men tilstræber som i foregående afsnit at tilskynde til, at der iværksættes foranstaltninger, der kan bringe situationen i EU (aktuelt 30 %) tættere på situationen i de vigtigste konkurrerende lande, f.eks. USA og Japan (andelen af studerende på videregående uddannelser i den nærmest sammenlignelige aldersgruppe (25-34 år) er på henholdsvis 39 % og 54 %). Det eksisterende benchmark vedrørende antallet af personer med en videregående uddannelse i matematik, naturvidenskab og teknologi er blevet nået og kan ophæves. Den skæve kønsfordeling på disse uddannelser bør derimod fortsat overvåges.
- *Beskæftigelsesevne:* Kommissionen vil foreslå, at mulighederne for at udvikle et nyt benchmark knyttet til beskæftigelsesgraden for personer med forskelligt uddannelsesniveau undersøges nærmere. Succes på arbejdsmarkedet er tæt forbundet med uddannelsesniveau, og dette forhold vil, som det fremgår af Kommissionens meddelelse om nye kvalifikationer til nye job, blive endnu mere udtalt i fremtiden. Opstilling af et benchmark på dette område vil have til formål er at give uddannelse en mere fremtrædende rolle i virkeliggørelsen af Lissabondagsordenen.

4.4.3. *Lige muligheder for alle til at tage aktivt del i samfundet*

- *Førskoleuddannelse:* Kommissionen vil foreslå et nyt benchmark, ifølge hvilket mindst 90 % af alle 4-årige skal deltage i førskoleundervisning. Den gennemsnitlige deltagelse i EU nærmer sig allerede 90 %, men denne generelt høje deltagelsesfrekvens skjuler store forskelle mellem medlemsstaterne. Formålet med dette forslag er at imødekomme opfordringen fra Det Europæiske Råd i Barcelona om, at der skal være børnepasningsmuligheder for mindst 90 % af alle børn.
- *Kort skolegang:* Kommissionen vil foreslå at bevare det eksisterende benchmark, ifølge hvilket højst 10 % af de 18-24-årige må have forladt skolen udelukkende med en uddannelse på grundskoleniveau og ikke være i gang med en almen eller en erhvervsfaglig uddannelse. Når det foreslås at lade benchmarket være uændret, skyldes det, at udviklingen hen imod benchmarket, siden det blev fastsat i 2002, har været langsom. Kommissionen håber, at der vil blive lagt langt større vægt på gennemførelsen af foranstaltninger, der kan sikre, at dette benchmark nås. Som udtryk for at fokus nu rettes mod gennemførelsen af foranstaltninger, kan det hermed tæt forbundne benchmark vedrørende afslutning af en gymnasial uddannelse eller en anden ungdomsuddannelse ophæves.

4.4.4. *Fremme af innovation og kreativitet, herunder etablering af egen virksomhed, på alle uddannelsesniveauer*

- *Innovation og kreativitet:* Kommissionen vil fremsætte forslag om, at der udvikles benchmarks, og vil sammen med medlemsstaterne undersøge muligheden for at

udvikle indikatorer, der skal bidrage til at kortlægge, hvordan uddannelsessystemer fremmer innovation og kreativitet, herunder etablering af egen virksomhed. Drøftelserne i 2009, det europæiske år for kreativitet og innovation, bør kunne bidrage til, at der fremkommer nye tanker og idéer på dette område, som er et helt nyt område for udveksling af eksempler på politikudvikling.

5. KONKLUSIONER

Uddannelsespolitikken er fortsat af afgørende betydning for at skabe beskæftigelse og arbejdspladser og sikre social integration og aktiv deltagelse i samfundet, men der er stadig store uløste opgaver. Fremskridtene på centrale uddannelsesmæssige områder såsom læse- og skrivefærdigheder og kort skolegang sker langsommere, end man havde håbet. Den aktuelle finanskriser må ikke fjerne opmærksomheden fra bestræbelserne på at formulere de rette langsigtede strategiske uddannelsespolitikker. Som det med tydelighed fremgår af denne meddelelse, er EU nødt til at rette op på en række uddannelsesmæssige efterslæb for ikke at sakke agterud på internationalt plan. Af disse årsager er der mere end nogensinde brug for en effektiv åben koordinationsmetode til at understøtte forbedringer på det uddannelsespolitiske område.

Kommissionen opfordrer Rådet til at godkende den foreslåede ramme for det fremtidige europæiske samarbejde på uddannelsesområdet, de langsigtede strategiske mål indtil 2020 og de prioriterede opgaver for perioden 2009-2010 samt forslagene til forbedrede arbejdsmetoder.

Rammen bør revideres og om nødvendigt ændres i lyset af de afgørelser, der træffes om EU's strategi for vækst og beskæftigelse efter 2010.